

DREAM

Forslag til skattereform

- harmonisering og sænkelse af skatter

August 2014

Indholdsfortegnelse¹

Indledning	3
Tekniske forudsætninger for beregningerne	6
Modellering af de enkelte eksperimenter	7
Makroøkonomisk virkning	16
De offentlige finanser	22
Udvikling i de offentlige saldi	26
Bilag 1. Makroøkonomisk virkning	30

¹ Analysen er bestilt af Dansk Erhverv

Indledning

Det følgende notat viser resultaterne af en række marginaleksperimenter til DREAM. Marginaleksperimenter skaber grundlag for en skattereform, som er foreslået af Dansk Erhverv. De enkelte skatte og afgiftsreformforslag er udført uden finansiering. Den samlede skattereform er beregnet ufinansieret og finansieret ved lavere offentligt forbrug således, at den samlede skattereform med finansiering har uændret holdbarhed i forhold til grundforløbet.

Marginaleksperimenterne er benævnt og defineret som følgende:

- Eksperiment 1a: Sænkelse af topskatten. Topskattesatsen sænkes permanent med 2 procent point i 2015.
- Eksperiment 1b: Sænkelse af topskatten. Topskattesatsen sænkes permanent med 6 procent point i 2015.
- Eksperiment 1c: Sænkelse af topskatten. Topskattesatsen sænkes permanent med 10 procent point i 2015.
- Eksperiment 1d: Samme som 1b, men med en forhøjelse af topskattegrænsen fra 42.300 kr. pr. mdr. til 50.000 kr. pr. mdr. (2014-niveau). Topskattegrænsen ændres i fra og med 2023.
- Eksperiment 2: Udvidelse af forskerordningen. En udvidelse af forskerordningen tænkes at lempeliggøre tilgangen for danske virksomheder til udenlandsk arbejdskraft. Det antages specielt, at udvidelsen afstedkommer en øget indvandring af højt uddannet og højt lønnet arbejdskraft i et omfang, der betyder, at det varige mindreprovenu efter adfærd og tilbageløb er ca. 35 mio. kr. i 2014-niveau eller 28 mio. kr. i 2008-niveau.
- Eksperiment 3a: Lettelse af aktieindkomstbeskatningen. Enhedssatsen på aktieindkomstbeskatningen ændres til 30 procent i 2015. Dette svarer til et mindre offentligt provenu på 2,9 mia (2014-niveau). I DREAM-modellen indlægges dette ved, en lump-sum transferering fra staten til husholdningerne.
- Eksperiment 3b: Lettelse af aktieindkomstbeskatningen. Enhedssatsen på aktieindkomstbeskatningen ændres til 27 procent i 2015. Dette svarer til et mindre offentligt provenu på 3,89 mia (2014-niveau). I DREAM-modellen indlægges dette ved, en lump-sum transferering fra staten til husholdningerne.
- Eksperiment 3c: Lettelse af aktieindkomstbeskatningen. Enhedssatsen på aktieindkomstbeskatningen ændres til 24 procent i 2015. Dette svarer til et mindre offentligt provenu på 4,87 mia (2014-niveau). I DREAM-modellen indlægges dette ved, en lump-sum transferering fra staten til husholdningerne.
- Eksperiment 4a: Selskabsskattelettelser. Selskabsskatten (ekskl. Nordsøen) sænkes fra 22 til 19 pct.

- Eksperiment 4b: Selskabsskattelettelser. Selskabsskatten (ekskl. Nordsøen) sænkes fra 22 til 15 pct.
- Eksperiment 4c: Selskabsskattelettelser. Selskabsskatten (ekskl. Nordsøen) sænkes fra 22 til 10 pct.
- Eksperiment 5a: Etableringsomkostninger fradragsberettiges. Indførelse af fradrag for etableringsomkostninger modelleres i DREAM som et investeringssubsidie.
- Eksperiment 5b: Fjernelse af udbytteskat og begrænsning på underskudsfremførelse. Fjernelse af begrænsning på fuld underskudsfremførelse og fjernelse af udbytteskat generelt modelleres i DREAM som en lump-sum overførelse fra staten til virksomhederne
- Eksperiment 6: Fuld momsaflyftning på hotel- og restaurationsydelser. Lavere moms på virksomheders brug af hotel- og restaurationsydelser. Modelleres i DREAM som lavere afgifter på private ikke-energiproducerende branchers forbrug af input fra den branche, hvor tjenesteydelser indgår
- Eksperiment 7: Fjernelse af reklameafgiften, nøddeafgiften, chokoladeafgiften og afgiften på øl og vin. Fjernelse af reklameafgiften modelleres i DREAM som lavere afgifter virksomheders forbrug af varer fra den store private branche, mens fjernelse af de øvrige afgifter modelleres som lavere afgifter på husholdningernes forbrug af varer fra den store private branche.
- Eksperiment 8: Neutralitet i energibeskatningen. Harmonisering af virksomhedernes energiafgifter til varme, harmonisering af elvarmeafgifter i fritidshuse og helårsboliger samt fjernelse af undtagelser beskrevet i bilag 1 til elafgiftsloven. Modelleres i DREAM som lavere energiafgifter for de private brancher.
- Samlet (med fed). Den samlede skattereform bestående af eksperimenterne 1b, 2, 3b, 4a, 5a, 5b, 6, 7 og 8.
- Samlet (uden 5a). Den samlede skattereform med undtagelse af eksperiment 5a, der vedrører indførelse af fradrag for etableringsomkostninger.
- Finansieret. Den samlede skattereform finansieret ved lavere offentligt forbrug.
- Finansieret (uden 5a). Den samlede skattereform uden eksperiment 5a finansieret ved lavere offentligt forbrug

Holdbarhedsindikatoren samt ændringen i denne relativt til det korrigerede grundforløb er for samtlige eksperimenter opsummeret i Tabel 1. De forskellige eksperimenter har alle en umiddelbar negativ effekt på det offentlige provenu gennem mindre skatteindtægter. Holdbarhedsindikatoren påvirkes typisk mindre end det mekaniske provenutab, da der ud over tilbageløb typisk også er en ekspansiv adfærdseffekt af indgrebene.

Tabel 1. Holdbarhedsindikatoren og det mekaniske provenu.

	Mekanisk provenutab (mia. 2013-kr.)	Ændret HBI (mia. 2013-kr.)	Ændret HBI (procent point)
Eksperiment 1a	2.4	-1.1	-0.1
Eksperiment 1b	7.1	-3.4	-0.2
Eksperiment 1c	11.9	-5.8	-0.3
Eksperiment 1d	8.4	-5.0	-0.3
Eksperiment 2	0.2	0.0	0.0
Eksperiment 3a	2.8	-2.1	-0.1
Eksperiment 3b	3.8	-2.8	-0.2
Eksperiment 3c	4.7	-3.5	-0.2
Eksperiment 4a	5.1	-3.8	-0.2
Eksperiment 4b	11.9	-8.7	-0.5
Eksperiment 4c	20.5	-14.6	-0.8
Eksperiment 5a	9.7	-7.4	-0.4
Eksperiment 5b	3.8	-1.9	-0.1
Eksperiment 6	2.6	-1.4	-0.1
Eksperiment 7	1.7	-1.2	-0.1
Eksperiment 8	2.0	-1.4	-0.1
Samlet (med fed)	37.3	-24.5	-1.3
Samlet (uden 5a)	27.6	-17.9	-1.0
Finansieret	0.0	0.0	0.0
Finans. (uden 5a)	0.0	0.0	0.0

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Skattelettelserne forværrer generelt holdbarheden. Eneste undtagelse er eksperiment 2, hvor merindvandringen giver anledning til et fald i reallønnen, da den positive effekt fra en øget relativ erhvervsdeltagelse dominerer omkostningerne ved indgrebet. Den samlede skattereform, hvor afgift og skattelemplerne er finansieret, er per konstruktion holdbar og ændringen i holdbarhedsindikatoren i forhold til grundforløber er derfor nul.

Tekniske forudsætninger for beregningerne

DREAM-modellen er en langsigtet ligevægts-strukturmodel, hvis hovedformål er at analysere den langsigtede finanspolitiske holdbarhed. Når DREAM-modellen bruges til at analysere effekter af ændringer i den økonomiske politik, er det dermed de langsigtede strukturelle ændringer, der analyseres, hvorimod kortsigtede og konjunkturafhængige effekter ikke medtages i analysen.

Den nærværende DREAM-model er kalibreret via nationalregnskabet fra 2008, hvor nationalregnskabet inden kalibrering er blevet rensset for konjunkturafhængige effekter. Den økonomiske krise er indarbejdet i modellen via Finansministeriets fremskrivning til 2020² ved at tillade, at en række af modellens parametre, der beskriver modellens økonomiske struktur og agenternes adfærd, må afvige fra deres strukturelle niveau. Efter 2020 vender parametrene gradvist tilbage til det strukturelle niveau. DREAMs grundforløb er nærmere beskrevet i DREAM (2013)³. DREAM-modellen bygger på en række antagelser omkring økonomisk adfærd, som er beskrevet nærmere i DREAM (2011)⁴ samt i dokumentationen af DREAM-modellen.

Marginaleksperimenterne afvikles her som stød til en korrigeret version af DREAMs langsigtede økonomiske fremskrivning fra 2013, der har 2008 som basisår. Korrektionen består i, at der er taget højde for udenlandsk ejerskab af danske aktier, hvilket er essentielt, når der skal analyseres skattelettelser til virksomheder.

For marginaleksperimenter og for de ufinansierede samlede eksperimenter sikres den langsigtede holdbarhed i beregningerne gennem den såkaldte udlands-lukning, hvor det antages, at transfereringer fra udlandet til den offentlige sektor vælges endogenet i år 2080 og frem således, at det samlede forløb er holdbart. Disse transfereringer bruges herefter til at beregne holdbarhedsindikatoren, der bestemmes som den tilbagediskonterede værdi af de nødvendige transfereringer. Holdbarhedsindikatoren er i DREAMs grundforløb -0,0 % af BNP.

² Den anvendte fremskrivning stammer fra Finansministeriets grundforløb frem til 2020 fra maj 2013.

³ DREAM (2013): Langsigtet økonomisk fremskrivning 2013. København

⁴ DREAM (2011): Langsigtet økonomisk fremskrivning 2011. København

Modellering af de enkelte eksperimenter

Generel metode for fastlæggelse af stødenes størrelse:

Ændres en skattesats eller anden variabel, som findes i DREAM, så indføres denne ændring i modellen, og modellen giver det mekaniske provenu. Dette gælder for topskattesatsen og selskabsskattesatsen. Findes den variabel, som ændres, ikke umiddelbart i DREAM, så benyttes et skøn fra DE typisk taget direkte fra Skatteministeriet. Dette gælder for de øvrige eksperimenter. Skatteministeriet opgiver et skøn for et umiddelbart provenutab i mia. kr. Dette skøn benyttes til at beregne effekten på skattesatsen de gældende år.

Når vi benytter Skatteministeriets provenutab, vurderer vi hvilke variable, der skal ændres. Nu ved vi ikke på forhånd ved, hvor meget satsen skal ændres. Vi beregner derfor ved hjælp af det umiddelbare mekaniske provenu fra Skatteministeriet, hvor stor ændringen i den sats vi ganger på basen er. Denne sats holdes konstant fra indgrebet indføres og frem. Da vi i DREAM har lidt anderledes baser end Skatteministeriet kan vi ramme lidt forkert på satsændringen, men da vi har samme BNP-niveau bør forskellen være begrænset.

Eksperiment 1: Topskattelettelser og en forhøjelse af topskattegrænsen.

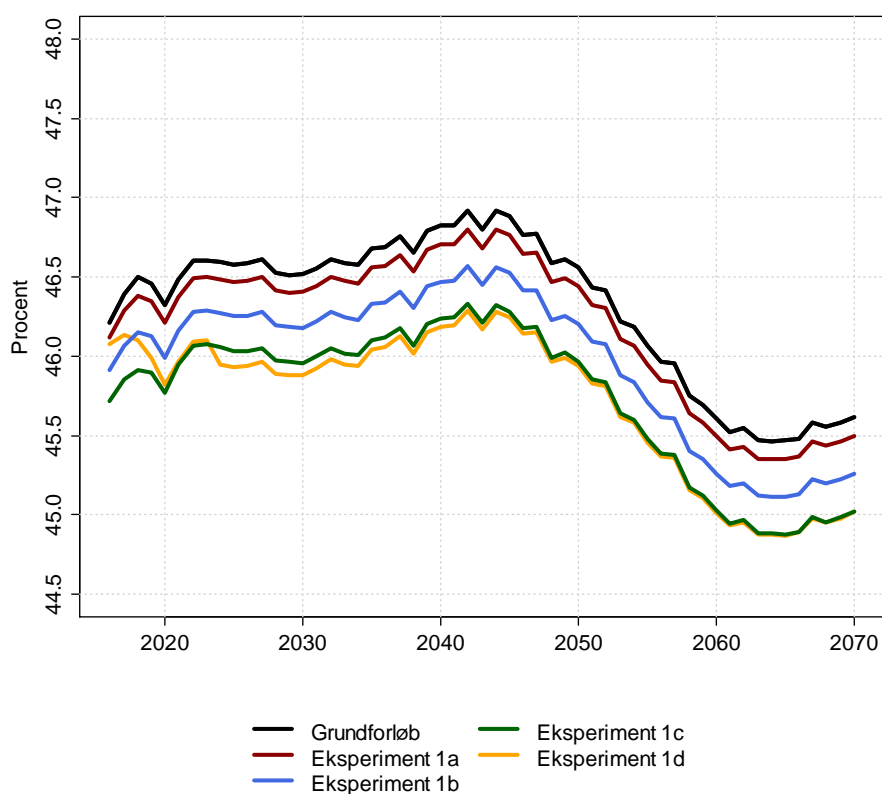
Eksperiment 1a, 1b og 1c indfører topskattelettelser i modellen, ændringen sker med fuld effekt i 2015. Eksperiment 1d indfører samme topskattelettelse som i 1b, men forhøjer derudover også topskattegrænsen fra og med 2023. Fra Figur 1 ses hvorledes dette samlede skattetryk falder som en konsekvens af eksperimenterne.

En sænkelse af topskattesatsen bevirker, at personer der betaler topskat får nedsat deres marginalskat. Dermed øges det økonomiske incitament til at arbejde for denne gruppe. Den gennemsnitlige arbejdstid er i marginaleksperiment 1b steget med 3,85 timer om året. Det ses, at der stort set er en linenær sammenhæng mellem en ændring i topskattesatsen og den gennemsnitlige arbejdstid på 0,64 time pr. procent point.

En forhøjelse af topskattegrænsen bevirker, at personer, der har en lønindkomst mellem 42.300 kr. og 50.000 kr. pr. mdr. i 2014 niveau får nedsat deres marginalskat. Ligesom ved topskattelettelser øges det økonomiske incitament til at arbejde for denne gruppe, hvorved den gennemsnitlige arbejdstid stiger. Den gennemsnitlige arbejdstid er i marginaleksperiment 1d steget med 6,02 timer om året.

Lavere topskattesats og forhøjelse af topskattegrænsen vil umiddelbart give staten et mindre selskabsskatteprovenu. Men den stigende arbejdstid øger statens skatteindtægter, og ligeledes øges statens indtægter via moms og afgifter af en øget efterspørgsel. Dette bevirker, at omkring 45 % af statens provenutab i forbindelse med den lavere topskattesats og forhøjelsen af topskattegrænsen kommer tilbage via dynamiske effekter og adfærdseffekter, jf. Tabel 7.

Figur 1. Skattetrykket.

Kilde: Egne beregninger på DREAM.

Eksperiment 2: Forskerordningen udvides til 60.000 om måneden

En udvidelse af forskerordningen tænkes at lempeliggøre tilgangen for danske virksomheder til udenlandsk arbejdskraft. Det antages specielt, at udvidelsen afstedkommer en øget indvandring af højt uddannet og højt lønnet arbejdskraft i et omfang, der betyder, at det varige mindreprovenu efter adfærd og tilbageløb er ca. 35 mio. kr. i 2014-niveau eller 28 mio. kr. i 2008-niveau⁵. Det direkte og varige provenutab skønnes at være 255 mio. kr. i 2014-niveau eller ca. 210 mio. i 2008-niveau. Effekten af tilbageløb og adfærd som følge af den øgede indvandring, skal dermed være et merprovenu på godt 180 mio. kr. i 2008-niveau.

Eftersom udviklingen i befolkningen fastlægges eksogent i DREAMs befolkningsmodel, skal man iterativt fastlægge det indvandringsomfang, der giver anledning til en befolkningsudvikling, der er konsistent med den ønskede provenueffekt. Idet dette er en tidskrævende proces, er der her tolereret, at befolkningen på sigt giver anledning til et merprovenu på ca. 220 og ikke 180 mio. i 2008-niveau. Eftersom det prioriteres at ramme et

⁵ Jf. http://www.skm.dk/media/866681/Faktaark_forskerskat_10000_080414.pdf

varigt mindreprovenu på ca. 28 mio. øges skattefradraget således, at dette sammen med den alternative merindvandring, vil være konsistent med den ønskede nettoeffekt opgjort som en annuieret effekt på holdbarhedsindikatoren. Provenueffekten er dermed genereret ved en kombination af de endogene effekter, som merindvandringen afstedkommer på økonomien og af den adfærdsændring, som en forøgelse af et skattefradraget vil afstedkomme.

Der udarbejdes en alternativ befolkningsfremskrivning i hvilken det årlige indvandringsomfang fra vestlige lande øges med 250 personer. Disse antages at være i aldersgruppen 45-58 år. Det antages, at de udvandrer før deres 60 års fødselsdag, hvilket overflødiggør overvejelser om berettigelse til indkomstoverførsler, herunder folkepension. Mens de nye indvandrere er i alderen 45-58 år, agerer de demografisk som øvrige vestlige indvandrere, men tildeles altså som 59-årige en udvandringssandsynlighed på én. Det antages yderligere, at merindvandringen har en erhvervstilknytning på 100 pct., men i øvrigt vil eksponeres for samme ledighed, som øvrige vestlige indvandrere. Ledigheden fastlægges endogent i DREAM. Det antages, at merindvandringen aflønnes markant højere end øvrige vestlige indvandrere. Merindvandringen antages at have en gennemsnitsindkomst på 65.000 kr. i 2014-niveau om måneden eller 780.000 kr. om året. Det antages på denne baggrund af merindvandrerne har en produktivitet på ca. 643.000 kr. i 2008-niveau⁶.

Eksperiment 3: Lettelse af aktieindkomstbeskatningen.

Enhedssatsen på aktieindkomstbeskatningen ændres til 24, 27 og 30 procent i 2015 og frem. Det skønnes af DE, at ændringen aktieindkomstbeskatningen umiddelbart vil give et mindre skatteprovenu på henholdsvis 4,87, 3,89 og 2,9 mia kr. (2014-niveau). I DREAM-modellen indlægges dette ved, en lump-sum transferering fra staten til husholdningerne.

Lump-sum transfereringen giver en øget privat efterspørgsel, hvorfor statens indtægter via moms og afgifter stiger i forhold til grundforløbet. Dette bevirker, at omkring 17 % af statens provenutab i forbindelse med den lump-sum transfereringen kommer tilbage via dynamiske effekter og adfærdseffekter.

Det kan bemærkes, at den fuldtidsækvivalente beskæftigelse falder lidt i eksperimentet. Dette forklares af, at lump-sum transfereringen øger kompensationsgraden, og derigennem mindsker incitamentet til at arbejde.

Eksperiment 4: Lavere selskabsskat

Effekten af at sænke selskabsskatten (undtagen for Nordsøudvinding) fra 22 pct. til hhv. 19, 15 og 10 pct. analyseres.

⁶ Der diskonteres årligt med 1,5 pct. vækst og 1,75 pct. inflation.

Grundlæggende er der i DREAM to centrale virkninger af en lavere selskabsskattesats. Den første og mest centrale virkning er, at der overføres færre penge fra virksomhederne til staten. Dette mindsker statens indtægter og skaber et holdbarhedsproblem. Til gengæld øger det virksomhedens indtjening, hvilket giver sig udslag i, at virksomhederne stiger i værdi, og at de kan udbetale større dividender. En del af kapitalgevinsten og dividender går til udlandet, da en del af de danske aktier er ejet af udlændinge. Resten går til de danske husholdninger. Husholdningernes øgede formue giver sig udslag i et større privat forbrug. Det større forbrug betyder også større import og øget indenlandsk efterspørgsel. For givent arbejdsudbud og strukturel ledighed giver den øgede efterspørgsel sig udslag i højere lønninger. De højere lønninger sænker eksporten, og øger importen yderligere. Jo færre aktier, som ejes af udlændinge, jo stærkere er denne effekt.

Den anden centrale virkning er, at selskabsskatten påvirker usercost på erhvervsinvesteringer. Virksomhederne kan trække rente-, løn- og materialeomkostninger fra deres omsætning, før de skal betale virksomhedsskat. Hermed kan virksomhederne kun trække deres investeringsomkostninger fra, hvis de er finansieret via lån. I det omfang virksomhederne benytter egenkapital til investeringer, så bliver de ikke skattemæssigt kompenseret for deres lavere nettorenteindtægter. Gunstige investeringsregler og prisstigninger på investeringsgoder vil modsat trække i retning af, at virksomheder, som lånefinansierer, vil blive overkompenseret ved at kunne trække for meget fra i skat. I DREAM antages virksomhederne at være repræsentative – altså måler vi kun på nettoeffekten af, at lånefinansiering overbegunstiges og egenfinansiering ikke kan trækkes fra. Nettoeffekten afhænger af andelen af virksomhedernes investeringer, som er lånefinansieret. I DREAM er 60 pct. af virksomhedernes investeringer lånefinansieret, hvilket er småt nok til, at højere selskabsskat betyder en skævvridning i retning af højere usercost.

I DREAM betyder selskabsskat, at usercost er inoptimal høj i forhold til materialer og arbejdskraft. Altså investerer virksomheder mindre end det samfundsmæssigt optimale. Denne skævvridning vil blive gjort mindre af en sænkelse af selskabsskatten. En lavere selskabsskat betyder hermed lavere usercost og øgede investeringer, som igen betyder, at kapitalapparatet opbygges, hvilket giver øget arbejdsproduktivitet og produktion. Dette kommer lønmodtagerne til gode i form af højere løn og aktionærene i form af større dividendebetalinger. Den stigende velstand afspejler sig i større forbrug og import.

En tredje effekt som ikke modelleres i DREAM er påvirkningen af virksomhedernes mobilitet over grænser. I det omfang en sænkning af selskabsskatten kan afholde eksportvirksomheder fra at flytte deres produktion til udlandet, så vil vi kunne beholde flere virksomheder med markedsandele i udlandet. Dette vil for givne priser give en større eksport til udlandet – eller for uændrede priser give plads til højere priser og dermed højere danske lønninger. Denne effekt, som er et væsentligt argument for en sænkelse af selskabsskatten, er ikke modelleret i DREAM. Baggrunden er, at det er ukendt, hvor mange danske

eksportvirksomheder som vil undlade at flytte deres produktion til udlandet på grund af selskabsskattelettelsen.

Eksperiment 5a: Fradrag af etableringsomkostninger

Det skønnes af DE på baggrund af tidligere Skattekommissionsarbejde, at indførelse af fradrag af etableringsomkostninger vil give et mindre umiddelbart skatteprovenu på omkring 10 mia. kr. i 2014-prisniveau.

Indførelse af fradrag af etableringsomkostninger vil umiddelbart give staten et mindre selskabsskatteprovenu, da nystartede virksomheder kan trække deres etableringsomkostninger fra i skat. Vi vælger dog ikke at modellere det som en lavere selskabsskat. Baggrunden er, at en lavere selskabsskat vil mindske omkostningerne på alle produktionsinput, mens fradrag af etableringsomkostninger alene vil mindske omkostningerne ved etablering – dvs. til investeringer i maskin- og bygningskapital. Derfor vælger vi at modellere stødet som et investeringssubsidie.

Vi beregner investeringssubsidiet på baggrund af det mindre forventede skatteprovenuet i 2020. Vi antager, at subsidiet er ens for alle brancher og for investeringer i maskiner og bygninger. Dette er en forsimpelende antagelse, men vi kender ikke den rigtige fordeling af nystartede virksomheder på brancher og kapitaltyper. Herefter antager vi, at andelen af nystartede virksomheder investeringer er konstant – og fastholder altså subsidiet konstant efter indførelsen i 2015.

Vi ser bort fra, at nystartede virksomheder nok vil investere relativt mere i bygninger end etablerede virksomheder og lægger et ens subsidie på bygninger og maskiner. Vi lægger det på alle brancher, selvom der nok er flere nystartede i byggeriet end indenfor energiforsyning. Provenuet giver anledning til at pålægge et subsidie på 5,7 pct. af prisen. Dette gøres dog afhængigt af selskabsskatten – jo større selskabsskat jo mere får man ud af at kunne trække sine etableringsomkostninger fra, så subsidiet er kun på $5,7 \cdot 0,15 / 0,22$ pct., i det samlede eksperiment, hvor selskabsskatten sænkes til 15 pct.

Et investeringssubsidie mindsker usercost på kapital. Lavere usercost betyder øgede investeringer, som igen betyder, at kapitalapparatet opbygges, hvilket giver øget arbejdsproduktivitet og produktion. Dette kommer lønmodtagerne til gode i form af højere løn og aktionærene i form af større dividendebetalinger. Den stigende velstand afspejler sig bl.a. i større forbrug og import.

Eksperiment 5b: Fuld underskudsfremførsel og fjernelse af udbytteskat

Det skønnes af DE på baggrund af tal fra Skatteministeriet, at en fjernelse af udbytteskatten vil give et mindre skatteprovenu i 2014 på 3,1 mia. kr., mens en fjernelse af begrænsningen

på fuld underskudsfræmførsel vil give et mindre skatteprovenu på 685 mio. kr. (2012-prisniveau). I alt svarer dette til et mindre skatteprovenu i 2014-niveau på 3,778 mia. kr.

Fjernelse af underskudsfræmførselen vil umiddelbart give staten et mindre selskabsskatteprovenu. Vi vælger dog ikke at modellere det som en lavere selskabsskat. Baggrunden er, at en lavere selskabsskat vil mindske den forvridende effekt fra en selskabsskat over mod mindre kapital, mens fuld underskudsfræmførsel vil indføre selskabsskatten fuldt ud for virksomheder med underskud. For disse virksomheder vil det netop øge selskabsskatten og denne forvridning. Til gengæld vil et sådan tiltag muligvis værre konkurrenceforbedrende, da små virksomheder oftere vil have udsving i deres overskud og hermed i gennemsnit betaler mere selskabsskat. Da vi ikke har noget bud på nettoeffekten af disse modsatrettede effekter modellerer vi indgrebet som en ren indkomstoverførsel.

En fjernelse af udbytteskatten skønnes ikke umiddelbart at påvirke virksomhederne med hensyn til deres produktion og produktionsinput med undtagelse af den finansielle sektor. Da vi ikke umiddelbart ved, hvor stor en andel af provenuet som vedrører den finansielle sektor, og da vi ikke umiddelbart ved, hvor stor en del af provenuet vedrørende den finansielle sektor, som vil afspejle sig i dyrere finansielle ydelser, så vælger vi, at modellere stødet som en ren indkomstoverførsel⁷.

Overførslen går til virksomhederne baseret på deres produktion. Så brancher med en større produktion får større overførsler fra staten.

Eksperiment 6: Fuld momsaflyftning på hotel- og restaurationsydelser

Det skønnes af DE på baggrund af tal fra Skatteministeriet, at en fuld momsaflyftning på hotel- og restaurationsydelser vil give et mindre direkte momsprovenu i 2015 på 2,71 mia. kr. før adfærd og tilbageløb.

Fuld momsaflyftning på hotel- og restaurationsydelser betyder, at virksomheder ikke skal betale moms af hotel- og restaurationsydelser, som nu betragtes som alle andre input i produktionen. Hermed sænkes momsbelastningen på materialeinput fra hotel- og restaurationsydelser til alle andre private produktionsbrancher.

I DREAM har vi kun opdelt momsen på hvilken branche, der leverer ydelser, så vi er nødsaget til at lægge lempelsen bredt på alle materialeinput fra både indland- og udland. Vores vurdering er, at langt de fleste af virksomhedernes udgifter til hotel- og restaurationsydelser er lagt i Danmark. Hermed vil det ikke være hensigtsmæssigt at få lagt en generel momssækning på både indenlandske og udenlandske varer. Endvidere vil vi

⁷ I det omfang udbytteskatten ligger på investeringsforeninger, så betyder det, husholdninger og virksomheder skal betale en større afgift på finansielle tjenester, når de benytter investeringsforeninger, end når de selv investerer.

gerne få momssænkningen alene på den private branche uden energibrancherne, den offentlige branche og byggebranchen. Derfor har vi besluttet, at lægge ændringen i produktskatterne i stedet for på moms. Hermed får vi de rigtige adfærdsændringer ved indgrebet og den korrekte effekt på de offentlige finanser og BNP. Eneste ulempe er, at man ikke isoleret set kan se ændringen i momsprovenu, men derimod i produktskatteprovenu.

Stødet er hermed en sænkelse af den effektive afgiftssats for byggebranchen og den store private p-branche på indenlandske leverancer fra den store private p-branche med lidt over 0,41 pct. enheder.

En lavere moms på materialeinput for byggebranche og den store private branche vil sænke deres materialeomkostninger. Det vil medføre en substitution over mod indenlandske materialer, hvilket medfører et større materialeforbrug og en større produktion. Det vil i sig selv dog mindske BNP lidt, da moms tælles med i BNP. Den væsentlige effekt er dog ikke denne substitution, men derimod, at virksomhedernes produktionsomkostninger falder. Virksomhedernes lavere produktionsomkostninger medfører lavere priser på deres produkter. Dette styrker – alt andet lige – vores konkurrenceevne og efterspørgslen efter danske varer. Den øgede efterspørgsel giver sig udslag i højere lønninger, hvilket sammen med de lavere priser øger forbrugernes realindkomst og hermed forbrug. De højere lønninger medfører en substitution over mod kapital, hvilket medfører en større kapitalintensitet og arbejdsproduktivitet. Den større arbejdsproduktivitet betyder, at vi kan producere mere med samme beskæftigelse.

Eksperiment 7: Fjernelse af afgifter

Det skønnes af DE på baggrund af tal fra Skatteministeriet, at en fjernelse af reklameafgiften, nøddeafgiften, chokoladeafgiften og afgift på øl og vin vil give et mindre direkte afgiftsprovenu på hhv. 380, 240, 509 og 656 mio. kr. før adfærd og tilbageløb i 2014-niveau.

Ved at afskaffe reklameafgiften sænkes produktskatten på materialeinput i DREAM fra den store private p-branche til den store private branche. Ved at afskaffe nøddeafgiften, chokoladeafgiften og afgiften på øl og vin sænkes produktskatten på materialeinput i DREAM fra den store private p-branche til husholdningerne. For husholdningerne sænkes produktafgiften for input af varer fra den store private branche med 0,243 pct. enheder, mens den sænkes med 0,033 pct. enheder for den store p-branche.

En lavere forbrugerafgift på input fra den store private branche vil direkte betyde, at forbrugerprisen på varen falder tilsvarende. Dette giver lidt substitution væk fra de andre branchers varer og over mod denne branches. Samtidig vil forbrugernes disponible indkomst øges, da de skal betale mindre for deres varer fra p-branchen (nødder). Dette frigiver midler, som kan benyttes til at øge det private forbrug. En del af denne øgede efterspørgsel udmønter sig i øget import – dog øges den indenlandske efterspørgsel, hvilket presser lønnen

op. Den højere løn gør, at virksomhederne substituerer over mod kapital og materialer, da disse er blevet relativt billigere. Substitutionen over mod materialer øger importen virker dæmpende på lønstigningerne, mens substitutionen over mod kapital øger investeringerne samt kapitalintensiteten og hermed arbejdsproduktiviteten. Den øgede arbejdsproduktivitet øger BNP.

En lavere produktskat på materialeinput for input fra den store private branche til sig selv vil sænke deres materialeomkostninger. Det vil medføre en substitution over mod materialer, hvilket medfører et større materialeforbrug og en større produktion. En del af denne de flere materialer importeres, hvorfor importen stiger. Den væsentlige effekt er dog ikke denne substitution, men derimod, at virksomhedernes produktionsomkostninger falder. Virksomhedernes lavere produktionsomkostninger medfører lavere priser på deres produkter. Dette styrker – alt andet lige – vores konkurrenceevne og efterspørgslen efter danske varer. Den øgede efterspørgsel giver sig udslag i højere lønninger, hvilket sammen med de lavere priser øger forbrugernes realindkomst og hermed forbrug. De højere lønninger medfører en substitution over mod kapital, hvilket medfører en større kapitalintensitet og arbejdsproduktivitet. Den større arbejdsproduktivitet betyder, at vi kan producere mere med samme beskæftigelse.

Eksperiment 8: Neutralitet i energibeskatning

Det skønnes af DE på baggrund af tal fra Skatteministeriet, at en harmonisering af virksomhedernes energiafgifter til varme vil have en mekanisk direkte effekt på 1,5 mia. kr. i 2015. Denne provenuvirkning kan fordeles med 12 pct. til olie, 35 pct. til naturgas og 53 pct. til el og fjernvarme. I DREAM leveres olie fra olieraffinaderier (eo-branchen), gas fra gasforsyning (eg-branchen) og el og fjernvarme fra energiforsyning (ep-branchen). Stødet modelleres, som en lavere produktskatter på virksomhedernes materialeinput fra disse 3 brancher. Dette betyder effektivt, at 1) produktskatten på input fra olieraffinaderierne til virksomhederne sænkes med 0,5 pct. enheder, 2) produktskatten på input fra gasforsyning til virksomhederne sænkes med 12,0 pct. enheder, og 3) produktskatten på input fra energiforsyning til virksomhederne sænkes med 4,3 pct. enheder. Effekten er størst på gasforsyning, da dette stort set udelukkende bruges til rum- og procesvarme, og mindst for olieraffinaderier, da en stor del af leverancer herfra går til benzin og diesel.

En harmonisering af elvarmeafgifter i fritidshuse og helårsboliger forventes ifølge DE på baggrund af tal fra Skatteministeriet at give et mindre mekanisk direkte skatteprovenu på 150 mio. kr. i 2014. Denne harmonisering mindsker energiafgiften på opvarmning for de udlejere, som har elvarme i de boliger, som de lejer ud. I DREAM formuleres dette som en sænkning af den store private p-branches produktskatter på varer/tjenester fra energiforsyning med 0,9 pct. enheder.

Visse tjenesteb Branchen f.eks. advokater, revisorer mv. er undtaget de lempeligere elafgifter, som gælder for de fleste andre erhverv. Disse undtagelser er beskrevet i bilag 1 til elafgiftsloven. En fjernelse af disse undtagelser forventes ifølge DE på baggrund af tal fra Skatteministeriet at give et mindre mekanisk direkte skatteprovenu på 460 mio. kr. i 2014. I DREAM modelleres fjernelse af bilag 1 til elafgiftsloven, som en sænkning af produktskatter på 2,7 pct. enheder for leverancer fra energiforsyning til en del af den store p-branche.

Lavere energiafgifter på materialeinput for især den store private branche vil sænke materialeomkostningerne for energiinput, hvilket betyder, at virksomhedernes produktionsomkostninger falder. Virksomhedernes lavere produktionsomkostninger medfører lavere priser på deres produkter. Dette styrker – alt andet lige – vores konkurrenceevne og efterspørgslen efter danske varer. Den øgede efterspørgsel giver sig udslag i højere lønninger, hvilket sammen med de lavere priser øger forbrugernes realindkomst og hermed forbrug. De højere lønninger medfører en substitution over mod kapital, hvilket medfører en større kapitalintensitet og arbejdsproduktivitet. KELM-nestningsstrukturen betyder, at energi substituerer direkte med kapital⁸. Altså har den højere løn og de lavere energiomkostninger modsatrettede effekter på kapitalintensiteten. Nettoeffekten er en stigende kapitalintensitet og arbejdsproduktivitet. Den større arbejdsproduktivitet betyder, at vi kan producere mere med samme beskæftigelse.

⁸ Dette er en meget rimelig antagelse for industriproduktion, men ikke i samme grad for elforbrug hos advokater og revisorer. Derfor er denne substitution i DREAM et overkantsskøn, og nettoproduktivitetens gevinsten af indgrebet kan meget vel være større.

Makroøkonomisk virkning

De forskellige eksperimenter har alle en umiddelbar negativ effekt på det offentlige provenu gennem mindre skatteindtægter. I nogle af eksperimenterne (1a, 1b, 1c, 1d, 2, og 3 samt delvist 7) vil disse skattelettelser komme forbrugerne til gode, og i andre vil de komme virksomhederne til gode (4a, 4b, 4c, 5a, 5b, 6, 7 og 8). Økonomien påvirkes umiddelbart af denne overførsel fra staten til henholdsvis forbrugerne og virksomhederne, men herudover har flere af eksperimenterne en yderligere effekt på forbruger- og virksomhedsadfærd.

Ufinansierede overførsler fra staten til forbrugerne betyder, at forbrugerne bliver permanent rigere, hvilket betyder øget privat forbrug. Den øgede efterspørgsel øger på den ene side importen og på den anden side presser den de indenlandske lønninger op. De øgede indenlandske lønninger får priserne til at stige og eksporten til at falde og importen til at stige. Samtidig vil der substitueres over mod kapital, hvilket øger produktiviteten.

Ufinansierede overførsler fra staten til virksomhederne betyder, at virksomhedernes værdi stiger, hvilket kommer aktionærene til gode. Omtrent halvdelen af danske aktier er ejet af udlændinge, mens den anden halvdel i DREAM er ejet af pensionskasserne. Altså vil halvdelen af overførslerne gå til udlandet og ikke påvirke økonomien, mens den anden halvdel indirekte vil gå til forbrugerne gennem pensionskasserne.

Tabel 2 viser effekterne på BNP og BNP-komponenterne af de forskellige eksperimenter, mens tabel 3 viser udviklingen i løn, p-branchens pris og arbejdsudbud. Den lavere aktieskat (3a, 3b og 3c) og en lavere udbytteskat og fuld underskudsfræmførsel (5b) modelleres, som lump-sum overførsler til hhv. forbrugerne og virksomhederne og får derfor effekter beskrevet ovenfor. Den største effekt er stigningen i det private forbrug, hvilket øger efterspørgslen og hermed lønningerne og importen. Lønstigningerne giver mindre eksport og mere import. De højere lønninger øger kapitalintensiteten, hvilket øger produktiviteten og BNP. Investeringerne øges både pga. øget ønsket kapitalintensitet og øget produktion. Ved lavere aktieskat fås at kompensationsgraden stiger, da man har en større ikke arbejdsafhængig indtægt, hvilket får den strukturelle ledighed til at stige en smule.

Ved lavere topskat og en forhøjet topkattegrænse (1a, 1b, 1c og 1d) sænkes marginals-katten på arbejde, hvilket har en lille negativ effekt på kompensationsgraden og den strukturelle ledighed og en mere substantiel effekt på arbejdsudbuddet i timer. Her er den dominerende effekt et direkte større arbejdsudbud ved, at de beskæftigede arbejder flere timer. Det større arbejdsudbud et modsatrettet pres nedad på (time)lønningen. Kompensationsgraden er fastsat på baggrund af månedslønningen og falder, hvilket får den strukturelle ledighed til at falde trods det lille fald i timelønningen. Investeringerne stiger for at kunne fastholde kapitalintensiteten nogenlunde uændret ved det øgede arbejdsudbud. Den stiger mere end BNP, da den private sektor – som opfanger den øgede arbejdskraft – er mere kapitalintensiv end gennemsnittet – som inkluderer den offentlige sektor.

Tabel 2. Makroøkonomisk virkning af eksperimenterne. Procentvis stigning ift. grundforløb i 2050

	BNP	Privat forbrug	Offentligt forbrug	Individuelt offentligt forbrug	Kollektivt offentligt forbrug	Ekspor	Import	Investeringer
Eksp ^{eriment} 1a	0.12	0.30	0.00	0.00	0.00	0.05	0.13	0.14
Eksp ^{eriment} 1b	0.37	0.90	0.00	0.00	0.00	0.14	0.38	0.42
Eksp ^{eriment} 1c	0.61	1.51	0.00	0.00	0.00	0.22	0.64	0.70
Eksp^{eriment} 1d	0.54	1.31	0.00	0.00	0.00	0.21	0.56	0.62
Eksp^{eriment} 2	0.11	0.11	0.01	0.02	0.00	0.13	0.09	0.11
Eksp ^{eriment} 3a	0.03	0.32	0.00	0.00	0.00	-0.14	0.07	0.06
Eksp^{eriment} 3b	0.04	0.43	0.00	0.00	0.00	-0.18	0.09	0.08
Eksp ^{eriment} 3c	0.05	0.54	0.00	0.00	0.00	-0.23	0.12	0.11
Eksp^{eriment} 4a	0.08	0.22	0.00	0.00	0.00	0.01	0.10	0.15
Eksp ^{eriment} 4b	0.19	0.49	0.00	0.00	0.00	0.02	0.21	0.34
Eksp ^{eriment} 4c	0.31	0.81	0.00	0.00	0.00	0.03	0.35	0.56
Eksp^{eriment} 5a	0.64	1.46	0.00	0.00	0.00	0.27	0.85	1.45
Eksp^{eriment} 5b	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	-0.01	0.01	0.00
Eksp^{eriment} 6	0.08	0.26	0.00	0.00	0.00	0.01	0.12	0.15
Eksp^{eriment} 7	0.03	0.20	0.00	0.00	0.00	-0.01	0.10	0.03
Eksp^{eriment} 8	0.08	0.25	0.00	0.00	0.00	0.05	0.15	0.13
Samlet (med fed)	1.55	4.15	0.01	0.02	0.00	0.42	1.98	2.55
Samlet (eks. 5a)	0.99	2.86	0.01	0.02	0.00	0.20	1.23	1.29
Finansieret	1.66	3.37	-5.02	0.02	-19.37	3.38	2.20	2.90
Finans. (eks. 5a)	1.07	2.29	-3.65	0.02	-14.07	2.35	1.39	1.53

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Ved udvidelse af forskerskatteordningen (2) er den dominerende effekt også et direkte større arbejdsudbud ved, at der er en større befolkning. Da befolkningsvæksten sker ved at øge de

erhvervsaktive, så vil også det gennemsnitlige arbejdsudbud øges. Hele økonomien skaleres op – dog med forøget gennemsnitlig erhvervsfrekvens. Den øgede skalering af økonomien nødvendiggør øget eksport, hvilket nødvendiggør mindre omkostninger ved en lønnedgang. Dette giver et forværret bytteforhold, hvorfor eksporten i mængder stiger mere end BNP, og forbruget stiger mindre. Dog stiger forbruget mere end befolkningen, så også BNP pr. capita øges. Det individuelle offentlige forbrug øges pga. øget befolkning – dog er udgifterne hertil mindre end de øgede skatteindtægter og de lavere lønudgifter til offentligt ansatte.

Tabel 3. Ændringen i løn, p-branchens pris, fuldtidsækvivalent beskæftigelse og gennemsnitlig arbejdstid for marginaleksperimenterne i forhold til DE-grundforløbet, 2050.

	Løn (pct. stigning)	Pris for p-branchen (pct. stigning)	Fuldtidsækvivalent beskæftigelse (1.000 personer)	Gennemsnitlige arbejdstid (timer om året)
Eksperiment 1a	-0.02	-0.01	2.64	1.29
Eksperiment 1b	-0.06	-0.03	7.88	3.85
Eksperiment 1c	-0.10	-0.05	13.06	6.38
Eksperiment 1c	-0.10	-0.05	11.72	5.73
Eksperiment 2	-0.06	-0.03	2.07	0.11
Eksperiment 3a	0.06	0.03	-0.46	0.06
Eksperiment 3b	0.09	0.04	-0.62	0.08
Eksperiment 3c	0.11	0.05	-0.77	0.10
Eksperiment 4a	0.17	0.00	0.50	0.26
Eksperiment 4b	0.37	0.01	1.11	0.57
Eksperiment 4c	0.61	0.01	1.81	0.93
Eksperiment 5a	1.49	-0.03	4.25	2.21
Eksperiment 5b	0.00	0.00	0.01	0.00
Eksperiment 6	0.27	0.00	0.75	0.39
Eksperiment 7	0.05	0.00	0.56	0.29
Eksperiment 8	0.23	-0.01	0.73	0.38
Samlet (med fed)	1.95	-0.06	19.53	9.20
Samlet (uden 5a)	0.66	-0.03	15.78	7.27
Finansieret	0.56	-0.68	16.94	7.85
Finans. (uden 5a)	-0.35	-0.49	13.88	6.27

Kilde: Egne beregninger på DREAM

En lavere selskabsskattesats (4a, 4b og 4c) mindsker usercost for kapital, hvilket medfører en substitution over mod kapital. Hermed fås en øget kapitalintensitet, og hermed en øget produktivitet. Fuldt fradrag for etableringsomkostninger (5a) fungerer som investeringsstøtte til nystartede virksomheder, da det typisk er investeringsudgifter, som de kan trække fra i skat. Dette vil mindske usercost, hvilket øger kapitalintensiteten og produktiviteten. Med lavere usercost fås, at investeringer øges mere end BNP, da kapitalintensiteten øges. Den øgede kapitalintensitet giver højere lønninger, hvilket udmønter sig i større privat forbrug og eksport. Endvidere får forbrugerne gennem pensionskasserne- som ejer ca. 50 pct. af de danske aktier - glæde af de øgede dividendeudbetalinger og den værdistigning, som kommer på

baggrund af lavere selskabsskat. Den øgede produktivitet betyder også, at konkurrenceevnen og eksportniveauet kan bibeholdes med et højere lønniveau.

Lavere afgifter på indenlandsk produktion (6, 7 og 8) får de indenlandske produktionsomkostninger til at falde. Dette giver umiddelbart plads til indenlandske lønstigninger. Dette understøtter den oprindelige tendens til højere løn alene ved overførsler. Herved stiger det private forbrug, importen og investeringerne relativt mere. Momsafløftningen giver yderligere en substitution mod indenlandsk producerede input, da det direkte importindhold for hotel- og restaurationsydelser antages at være lig 0. Dette mindsker umiddelbart importen, hvilket giver plads til større lønstigninger.

Ufinansierede skattelettelser er på langt sigt ikke realistisk. Det betyder, at staten over tid opbygger en højere og højere gæld direkte eller indirekte til udlandet. Det gør, at vi permanent kan have handelsbalanceunderskud, hvilket giver plads til en højere løn og hermed bedre bytteforhold og højere kapitalintensitet og produktivitet. På et tidspunkt skal regningen dog betales.

I scenariet med finansierede skattelettelser vil den ekspansive effekt af skattelettelserne blive modvirket af mindre offentligt forbrug, hvilket vil mindske efterspørgslen efter arbejdskraft og virke dæmpende på lønnen. Sammenlignes med det ufinansierede scenarie ses, at på trods af mindre lønninger og hermed mindre kapitalintensitet indenfor den private sektor, er investeringerne og BNP større, når eksperimentet finansieres. Dette skyldes, at kapitalintensiteten og hermed produktiviteten er større i den private sektor end i den offentlige. Når der rykkes arbejdskraft fra den offentlige sektor over til den private, øges den samlede kapitalintensitet og produktivitet og hermed også det samlede BNP og de samlede investeringer. Denne effekt dominerer over effekten af lavere kapitalintensitet i den private sektor alene ved lavere lønninger.

Med finansierede skattelettelser er det ikke længere muligt, at have permanent store underskud på handelsbalancen. Eksporten skal derfor øges markant sammenlignet med, når skattelettelserne er ufinansierede. Dette kræver en bedre konkurrenceevne og lavere løn. Hermed forværres bytteforholdet, hvilket kræver endnu større mængder eksport. Det forværrede bytteforhold betyder også, at forbruget stiger mindre, når skattelettelserne er finansierede. Det trækker også i retning af mindre import, men de større investeringer trækker modsat og dominerer, så importen er faktisk lidt højere i dette scenarie.

I det finansierede stød vil den offentlige beskæftigelse aftage markant i takt med nedskæringerne i den offentlige sektor, jf. figur Tabel 4. Denne beskæftigelse rykker over i den private sektor og den samlede beskæftigelse udvides som følge af det øgede arbejdsudbud i timer og hoveder. I de ufinansierede stød kan den offentlige beskæftigelse også rykke sig lidt. Her skyldes det, at staten substituerer mellem faktorinput. Herved øges den offentlige beskæftigelse typisk i de scenarier, hvor lønnen falder, og falder typisk i de scenarier, hvor lønnen stiger.

Tabel 4. Ændring i privat og offentlig beskæftigelse og forbrug i 2050.

	Privat beskæftigelse (1.000 personer)	Offentlig beskæftigelse (1.000 personer)	Privat forbrug (mia. 2013-kr.)	Offentligt forbrug (mia. 2013-kr.)
Eksp. 1a	2.5	0.2	3.0	0.0
Eksp. 1b	7.3	0.6	9.1	0.0
Eksp. 1c	12.1	0.9	15.2	0.0
Eksp. 1c	10.9	0.8	13.2	0.0
Eksp. 2	2.1	0.0	1.1	0.1
Eksp. 3a	-0.5	0.0	3.2	0.0
Eksp. 3b	-0.7	0.1	4.3	0.0
Eksp. 3c	-0.9	0.1	5.5	0.0
Eksp. 4a	0.8	-0.3	2.2	0.0
Eksp. 4b	1.8	-0.7	5.0	0.0
Eksp. 4c	2.9	-1.1	8.2	0.0
Eksp. 5a	7.3	-3.0	14.7	0.0
Eksp. 5b	0.0	0.0	0.4	0.0
Eksp. 6	1.3	-0.5	2.6	0.0
Eksp. 7	0.7	-0.1	2.0	0.0
Eksp. 8	1.2	-0.5	2.5	0.0
Samlet	22.6	-3.1	41.8	0.1
Samlet (uden 5a)	16.3	-0.5	28.7	0.1
Finansieret	58.8	-41.9	33.9	-29.7
Finans. (uden 5a)	42.6	-28.7	23.1	-21.5

Note: Beskæftigelsen er målt i fuldtidsækvivalenter

Kilde: Egne beregninger på DREAM

I de finansierede scenarier ser vi, at der er en stor positiv BNP-effekt af indgrebene, mens det offentlige forbrug falder. Dette implicerer en meget stor privat produktionsforøgelse. Dog ser vi kun en forøgelse af det private forbrug, som er lidt større nedgangen i det offentlige forbrug. Der er (mindst) 2 forklaringer på denne observation. For det første øges investeringerne og kapitalapparatet markant af indgrebene. Dette øger BNP, men en del af det øgede BNP skal netop bruges til investeringer i vedligeholdelse af kapitalapparatet, så nettoeffekten på forbruget er noget mindre end på BNP. For det andet ejer udlandet en del af de danske aktier, så en del af overskuddet fra den danske produktion går til udlandet. I begge de finansierede stød øges eksporten en del mere end importen, hvilket afspejler, at udlandet investerer mere i Danmark og får flere fordringer på danske økonomi. Hermed skal vi fremover have et overskud på handelsbalancen, som skal gå til at betale disse udenlandske investorer. Altså sender vi en del af vores produktionsoverskud til udlandet for at kunne betale vores udenlandske investorer.

Lægger vi det offentlige og private forbrug samme, får vi en approksimation for danskernes forbrug inkl. offentlige ydelser. Jo mere arbejdsudbuddet øges, jo mere øges denne. Da vi

endnu er under "Golden rule"⁹, så fås, at den også øges, når investeringerne øges. Til gengæld mindskes den, når der sker overførsler fra staten til virksomhederne, da staten så at sige er 100 pct. indenlandsk ejet, mens virksomhederne kun er delvist indenlandsk ejet. Indgreb 5a har en gavnlig effekt på det indenlandske forbrug, da investeringerne øges meget uden, at der sker store overførsler til virksomhederne. Ligeledes vil man forvente, at eksperiment 1 vil have en meget gavnlig effekt, mens eksperiment 5b vil have en negativ effekt på det samlede private og offentlige forbrug.

⁹ "Golden rule" siger, at investeringer og kapitalapparatet skal fastlægges, så det langsigtede forbrug optimeres. Følger man denne investerer man nu – ikke kun for sin egen, men også og især for de næste generationers skyld.

De offentlige finanser

Den langsigtede ændring relativt til grundforløbet i de offentlige indtægter i eksperimenterne er vist i Tabel 5. Tabel 6 viser den relative ændring i forhold til grundforløbet i de offentlige udgifter. Tabellerne skal tages med en del forbehold. I flere af eksperimenterne er stødene blevet lagt ind, hvor de adfærdsmæssigt passede bedst. For eksempel er fradrag af etableringsomkostninger i (eksperiment 5a) lagt som investeringsstøtte, hvorfor der her ikke ses en stor nedgang i ”-selskabsskatter”, men derimod en stigning i ”andre udgifter”. Tilsvarende er ikke alle indtægter/udgifter klassificeret korrekt for eksperiment 2, 3, 5b og 6.

Tabel 5. Virkning af eksperimenterne i år 2050 på de offentlige indtægters andel af BNP, relativ ændring i pct.

	Offentlige indtægter	Direkte skatter	- kildeskatter	- selskabsskatter	- andre direkte skatter	Indirekte skatter	- moms	- punktafgifter	- ejendoms-skatter	- andre indirekte skatter	Anden indkomst
Eksperiment 1a	-0.12	-0.37	-0.59	0.10	0.08	0.23	0.20	0.22	0.52	0.27	0.03
Eksperiment 1b	-0.37	-1.12	-1.78	0.31	0.24	0.68	0.59	0.65	1.58	0.83	0.08
Eksperiment 1c	-0.62	-1.89	-2.98	0.52	0.40	1.15	0.99	1.08	2.66	1.38	0.13
Eksperiment 1d	-0.57	-1.68	-2.65	0.45	0.35	1.00	0.86	0.94	2.35	1.21	0.09
Eksperiment 2	0.00	-0.07	-0.13	0.08	0.05	0.09	0.07	0.09	0.23	0.15	0.01
Eksperiment 3a	0.12	0.05	0.05	0.04	0.06	0.23	0.22	0.20	0.50	0.22	0.05
Eksperiment 3b	0.16	0.07	0.07	0.06	0.09	0.31	0.29	0.27	0.67	0.30	0.07
Eksperiment 3c	0.20	0.09	0.09	0.07	0.11	0.39	0.37	0.34	0.84	0.37	0.09
Eksperiment 4a	-0.33	-0.72	0.23	-14.80	0.23	0.19	0.15	0.17	0.55	0.25	0.03
Eksperiment 4b	-0.75	-1.65	0.52	-33.77	0.51	0.42	0.34	0.37	1.24	0.55	0.08
Eksperiment 4c	-1.27	-2.77	0.87	-56.39	0.85	0.70	0.57	0.61	2.04	0.91	0.12
Eksperiment 5a	1.13	1.21	1.34	-1.29	1.45	1.22	1.14	1.18	0.74	1.91	0.36
Eksperiment 5b	0.24	0.43	0.06	5.89	0.05	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.01
Eksperiment 6	0.00	0.25	0.26	0.10	0.27	-0.41	0.21	-2.66	0.51	0.34	0.03
Eksperiment 7	-0.11	0.07	0.07	0.04	0.07	-0.41	0.15	-2.28	0.09	0.10	0.02
Eksperiment 8	-0.01	0.24	0.23	0.28	0.24	-0.42	0.17	-2.58	0.37	0.30	0.05
Samlet (med fed)	0.32	-0.46	-0.77	-9.73	2.63	1.46	2.97	-5.17	5.82	4.40	0.64
Samlet (uden 5a)	-0.66	-1.49	-1.89	-8.82	1.36	0.38	1.96	-6.13	4.96	2.71	0.32
Finansieret	-1.10	-1.81	-2.29	-9.35	1.28	0.06	1.28	-5.85	4.71	3.03	-1.22
Finans. (uden 5a)	-1.68	-2.46	-2.97	-8.55	0.38	-0.63	0.73	-6.64	4.20	1.73	-1.03

Kilde: Egne beregninger på DREAM.

Lavere topskat og en forhøjet topskattegrænse (eksperiment 1a, 1b, 1c og 1d) går direkte ind og sænker kildeskatterne og hermed de direkte skatte. Der kommer en modsatrettet effekt, da

den øgede arbejdstid øger kildeskatterne. Denne effekt dæmpes dog af den lavere løn. Alt i alt sænkes kildeskatterne. Til gengæld øges de indirekte skatter, da forbruget er øget på grund af øget arbejdsindkomst ved øget arbejdstid og pga. de lavere skatter. De offentlige udgifter er stort set upåvirket. Den lidt lavere løn mindsker alle offentlige udgifter, som er pris- og lønreguleret. Udgiften til dagpenge reduceres yderligere, da den strukturelle ledighed falder.

Udvidet forskerordning (eksperiment 2) er modelleret, så det sænker skatterne fra anden indkomst. Effekten modsvares dog fuldt af øgede indtægter på baggrund af det øgede arbejdsudbud. Alle de offentlige udgifter mindskes, da de afhænger af PL-reguleringen. En undtagelse er dagpenge, da den strukturelle ledighed stiger, da lønnen er faldet.

Tabel 6. Virkning af eksperimenterne i år 2050 på de offentlige udgifters andel af BNP, relativ ændring i pct.

	Offentlige udgifter	Offentlige kollektive forbrug	Offentligt individuelt forbrug	- sundhedsudgifter	-udgifter til uddannelse	- socialomsorg	- andet individuelt forbrug	Offentlige indkomstoverførsler	- folkepension	- efterløn	- førtids-pension	- dagpenge	- kontanthjælp	- barselsdagpenge	- SU	- andre indkomst overførsler	Offentlige investeringer	Andre udgifter
Eksperiment 1a	0.00	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02	-0.11	-0.03	-0.02	-0.02	-0.01	0.01	0.15
Eksperiment 1b	0.01	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.06	-0.05	-0.05	-0.05	-0.35	-0.10	-0.05	-0.05	-0.03	0.03	0.44
Eksperiment 1c	0.01	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07	-0.10	-0.08	-0.08	-0.08	-0.58	-0.16	-0.08	-0.08	-0.05	0.05	0.73
Eksperiment 1d	0.00	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07	-0.09	-0.08	-0.08	-0.08	-0.53	-0.15	-0.08	-0.08	-0.05	0.04	0.64
Eksperiment 2	-0.01	-0.04	-0.03	-0.02	-0.04	-0.02	-0.01	-0.01	-0.02	-0.02	-0.02	0.17	0.01	-0.02	-0.02	0.00	0.00	0.08
Eksperiment 2a	0.36	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	0.09	0.07	0.07	0.07	0.64	0.16	0.07	0.07	0.05	0.04	2.92
Eksperiment 3a	0.48	0.06	0.06	0.06	0.06	0.06	0.06	0.11	0.09	0.09	0.09	0.86	0.21	0.09	0.09	0.06	0.06	3.91
Eksperiment 3c	0.60	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.14	0.11	0.11	0.11	1.07	0.26	0.11	0.11	0.08	0.07	4.92
Eksperiment 4a	0.12	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.15	0.16	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.11	0.02	0.26
Eksperiment 4b	0.27	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.33	0.37	0.37	0.37	0.38	0.37	0.37	0.38	0.24	0.05	0.60
Eksperiment 4c	0.45	0.34	0.34	0.34	0.34	0.34	0.34	0.54	0.60	0.60	0.60	0.61	0.60	0.60	0.62	0.39	0.08	0.98
Eksperiment 5a	2.00	0.82	0.82	0.82	0.82	0.82	0.82	1.34	1.47	1.48	1.48	1.61	1.50	1.48	1.50	0.98	0.13	11.11
Eksperiment 5b	0.47	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.00	0.00	4.45
Eksperiment 6	0.17	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.24	0.26	0.27	0.27	0.29	0.27	0.27	0.27	0.18	-0.05	0.23
Eksperiment 7	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.01	0.00	0.02
Eksperiment 8	0.15	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.21	0.23	0.23	0.23	0.25	0.23	0.23	0.23	0.15	0.04	0.17
Samlet (med fed)	3.16	1.05	1.07	1.08	1.06	1.07	1.09	1.82	1.98	1.99	1.99	2.67	2.10	1.99	2.03	1.31	0.24	19.52
Samlet (uden 5a)	1.42	0.35	0.36	0.37	0.35	0.37	0.38	0.66	0.71	0.71	0.71	1.29	0.80	0.71	0.72	0.46	0.12	9.83
Finansieret	-1.10	-19.31	0.09	0.10	0.08	0.09	0.11	0.55	0.59	0.60	0.60	1.16	0.69	0.60	0.62	0.34	-5.04	18.03
Finans. (uden 5a)	-1.68	-14.39	-0.35	-0.35	-0.36	-0.35	-0.34	-0.26	-0.30	-0.30	-0.30	0.17	-0.23	-0.30	-0.30	-0.25	-3.85	8.70

Kilde: Egne beregninger på DREAM.

Lavere aktieskat (eksperiment 3a, 3b og 3c) giver flere indirekte skatter, da det private forbrug stiger, hvilket dominerer de lidt færre direkte skatter, som følge af den højere strukturelle ledighed. Alle de offentlige udgifter som afhænger af PL-reguleringen øges, da lønnen er steget. Da stødet til aktieskatten sker via overførsler og fanges i andre udgifter, er denne steget markant.

Lavere selskabsskat (eksperiment 4a, 4b og 4c) betyder ikke så overraskende lavere selskabsskatter, hvilket dominerer effekten af højere kildeskatter som følge af højere løn og

højere indirekte skatter især som følge af højere forbrug. Den højere løn får alle PL-regulerede offentlige udgifter til at stige.

Fradrag af etableringsomkostninger (eksperiment 5a) er modelleret, som et indkomst subsidie, så det øger umiddelbart andre offentlige udgifter markant. Den højere løn får de direkte skatteindtægter og alle udgifter til offentlige lønninger og overførsler til at stige. Det får også en indirekte negativ effekt på selskabsskatten¹⁰.

Fuld underskudsfremførsel og fjernelse af udbytteskat (eksperiment 5b) ses især som en øget offentlig udgift under posten "andre udgifter", da det er modelleret som en lump-sum overførsel til virksomhederne. Der betales skat af denne overførsel, så dette øger selskabsskatten og derigennem de direkte skatter¹¹. Endvidere øges kildeskatterne og de indirekte skatter pga. det øgede private forbrug. Bortset fra "andre udgifter" er de offentlige udgifter stort set uændret, da lønnen og priserne er stort set uændrede.

Fuld momsafløftning på hotel- og restaurationsydelser (eksperiment 6) er for at få den korrekte adfærdsmæssige effekt lagt på punktafgifter og ikke direkte på moms, hvorfor denne offentlige indtægt falder markant. Til gengæld stiger kildeskatterne pga. højere løn og de indirekte skatter også pga. højere privat forbrug. Samtidig stiger alle offentlige udgifter pga. højere løn.

Både fjernelse af diverse afgifter (eksperiment 7) og neutralitet i energibeskatningen (eksperiment 8) giver lavere afgifter og hermed lavere punktafgifter og indirekte skatter. Igen giver det øgede private forbrug større indirekte skatter, mens den højere løn både øger kildeskatterne og de offentlige udgifter.

For den samlede pakke vil der være lavere indtægter fra selskabsskatten og punktafgifterne. Til gengæld vil der være større indtægter fra alle andre komponenter, da lønnen og de private forbrug er steget. Inkluderer eksperiment 5a, så stiger indtægterne i forhold til benchmark, man skal dog være opmærksom på, at dette skyldes, at eksperiment 5a er modelleret som investeringsstøtte og udgifter til eksperimentet står derfor under offentlige udgifter, som er steget markant mere, når eksperiment 5a medtages. Både med og uden er alle offentlige udgifter steget, hvilket skyldes, at den højere løn hæver udgifter til

¹⁰ Denne negative effekt er ret kontraintuitiv og kræver en længere forklaring. Mark-up'en for den store private p-branche er kalibreret til en negativ værdi og restrikeret til 0. Det betyder, at der er fuldkommen konkurrence, så virksomhederne ikke umiddelbart tjener mere end til normal aflønning af aktionærene. Lavere omkostninger i form af investeringstilskud får ikke virksomhederne til at tjene flere penge. Det hele bliver kanaliseret over til lavere priser. Til gengæld betyder investeringstilskuddet, at det bliver billigere at starte ny virksomhed i forhold til at købe gammelt kapital. Derfor falder prisen på kapital, hvilket sænker virksomhedens værdi – som i fravær af overnormal profit afspejler værdien af kapitalapparatet eksklusiv gæld. Den lavere virksomhedsværdi betyder lavere aflønning til aktionærene, som igen betyder lavere selskabsskat. Havde der været positiv mark-up på bare 1 pct., så havde effekten på virksomhedens værdi og selskabsskatten haft det forventelige positive resultat.

¹¹ Dette tilbageløb sker kun, da stødet er modelleret som en overførsel. Stødet er derfor skaleret op med omfanget af det mekaniske tilbageløb gennem selskabsskatten.

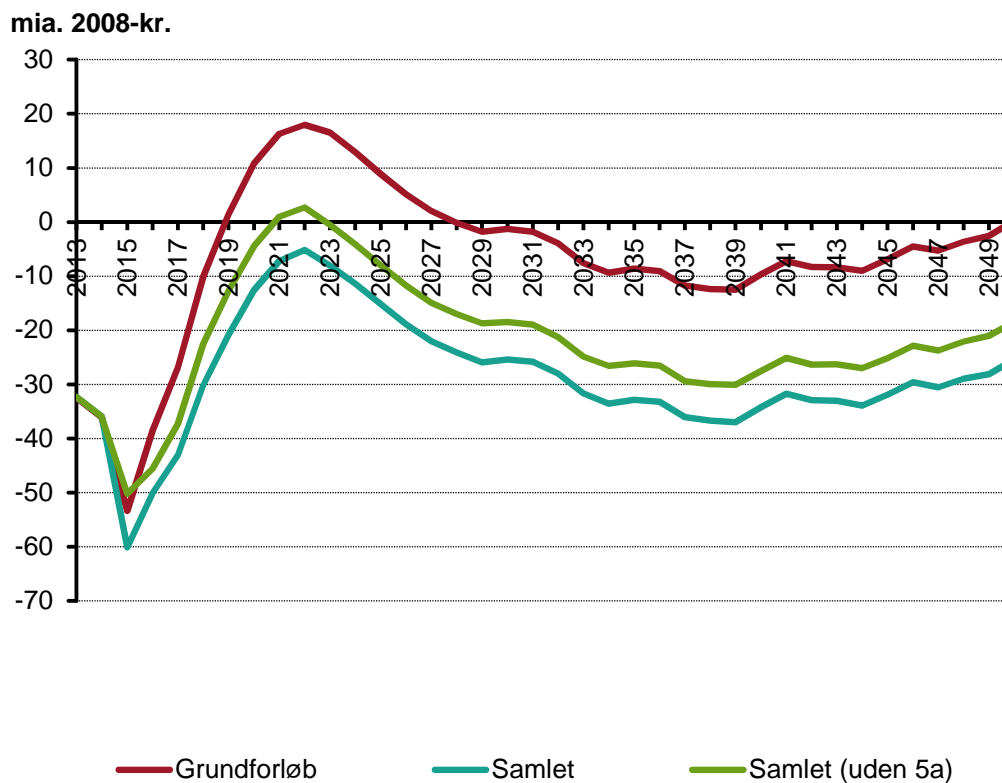
offentlige lønninger og overførselsindkomster. Både med og uden eksperiment 5a stiger udgifterne mere end indtægterne og der er brug for yderligere tiltag til en finansieret pakke.

Med en finansiering ved lavere offentligt forbrug fås selvfølgelig et markant lavere offentligt forbrug. Den lavere efterspørgsel giver i pakken uden 5a en lavere løn, hvilket i sig selv sænker de offentlige udgifter og indtægter. Derfor falder både de offentlige udgifter og indtægter mere, når eksperiment 5a ikke inkluderes. Når eksperiment 5a inkluderes, så betyder den højere løn, at både de offentlige udgifter og indtægter stiger.

Udvikling i de offentlige saldi

Figur 2 viser udviklingen i den primære offentlige saldo for grundforløbet og de samlede ufinansierede eksperimenter. Figuren illustrerer, at der er varige finansieringsproblemer med de ufinansierede stød. De finansierede stød er finansieret, således at det primære budget periode for periode er lig det i grundforløbet.

Figur 2. Udvikling i den primære saldo i 2013-priser

Kilde: Egne beregninger på DREAM.

Overordnede effekter på offentligt provenu, BNP og beskæftigelse

Oversigtstabellen viser det offentlige provenutab med og uden tilbageløb og adfærd samt BNP- og beskæftigelseeffekterne af de forskellige indgreb. Endvidere vises, hvor meget det offentlige forbrug skal sænkes for at finansiere den samlede reformpakke med tilhørende BNP- og beskæftigelseeffekt. Disse nøgletal kan ikke sammenfatte hele virkningen af reformpakken eller de enkelte indgreb, men giver et overblik over hvor dyre de er at implementere, og i hvilket omfang de kan stimulere den økonomiske vækst.

Tabel 7. Oversigt stabel

	Mekanisk provenutab (mia. 2013-kr.)	Mekanisk provenutab i 2050 (mia. 2013-kr.)	Provenutab med tilbageløb og adfærd (mia. 2013-kr.)	BNP-effekt (mia. 2013-kr.)	Fuldtidsækvivalent beskæftigelse (1.000 personer)
Eksp. 1a	2.4	2.3	1.3	2.6	2.6
Eksp. 1b	7.1	6.9	3.8	7.7	7.9
Eksp. 1c	11.9	11.6	6.4	12.8	13.1
Eksp. 1d	8.4	12.0	5.8	11.3	11.7
Eksp. 2	0.2	0.2	-0.1	2.3	2.1
Eksp. 3a	2.8	2.9	2.4	0.7	-0.5
Eksp. 3b	3.8	3.8	3.3	0.9	-0.6
Eksp. 3c	4.7	4.8	4.1	1.1	-0.8
Eksp. 4a	5.1	4.8	4.5	1.7	0.5
Eksp. 4b	11.9	11.2	10.3	3.9	1.1
Eksp. 4c	20.5	19.2	17.3	6.3	1.8
Eksp. 5a	9.7	10.7	8.7	13.3	4.2
Eksp. 5b	3.8	3.6	2.3	0.1	0.0
Eksp. 6	2.6	2.4	1.7	1.7	0.8
Eksp. 7	1.7	1.9	1.4	0.7	0.6
Eksp. 8	2.0	2.2	1.6	1.7	0.7
Samlet (med fed)	37.3	39.9	28.4	32.2	19.5
Samlet (uden 5a)	27.6	30.9	20.9	20.5	15.8
	Mekanisk provenutab (mia. 2013-kr.)	Mekanisk provenutab i 2050 (mia. 2013-kr.)	Sænkning af offentligt forbrug (mia. 2013-kr.)	BNP-effekt (mia. 2013-kr.)	Fuldtidsækvivalent beskæftigelse (1.000 personer)
Finansieret	37.3	39.9	29.7	34.5	16.9
Finans. (uden 5a)	27.6	30.9	21.5	22.2	13.9

Anm.: Eksp. 5a har mindre effekt, når det køres samlet, da selskabsskatten i 2050 er sænket fra 22 til 19 pct.

Kilde: Antagelser fra DE og egne beregninger på DREAM

Det strukturelt beregnede mekaniske provenu vises i oversigtstabellen i søjle 1. Ved indgreb som vedrører en skattesats, som er modelleret i DREAM – f.eks. topskatten og selskabsskatten – så rapporteres det mekaniske provenu af en ændring af denne sats i 2013. Er det aktuelle indgreb ikke en direkte ændring i en DREAM-variabel, så benytter vi det mekaniske provenu fra DE, som typisk er en varig effekt fra Skatteministeriet

De samlede effekter er effekterne af alle eksperimenterne med fed – dvs. 1b, 2, 3b, 4a, 5a, 5b, 6, 7 og 8. Man skal dog være opmærksom på at eksperiment 5a har mindre effekt, når det køres sammen med 4a, da en lavere selskabsskat mindsker effekten af at kunne trække etableringsomkostninger fra i skat. Der er også angivet en samlet effekt uden 5a – og effekter af finansierede stød med og uden 5a. I de finansierede stød sænkes det offentlige forbrug, så det primære offentlige budget er uændret.

Søjle 2 i oversigtstabellen viser det vækstkorrigerede mekaniske provenu for 2050 deflateret med udviklingen i det offentlige forbrug. Dette udtrykker, hvor meget offentligt forbrug man kan købe for provenutabet. Tallet er vækstkorrigeret, så det faktiske beløb i 2050 er større. Fordelen ved disse vækstkorrigerede mål er, at vi kan forstå deres størrelsesorden givet BNP i 2013. Fordelen ved, at det er deflateret med udviklingen i det offentlige forbrug, er, at vi bedre kan sammenligne med, hvad der sker, når indgrebene finansieres ved lavere offentligt forbrug.

I oversigtstabellens 3. søjle vises det vækstkorrigerede provenutab for 2050 med tilbageløb og adfærd deflateret med udviklingen i det offentlige forbrug. Nederst vises dog, hvor meget man skal sænke det offentlige forbrug i 2050, hvis man ønsker balance på de offentlige budgetter. I det provenutabet er deflateret med udviklingen i det offentlige forbrug, så er forskellen mellem det samlede ufinansierede provenutab og nedgangen i det offentlige forbrug sammenlignelig. Forskellen afspejler, at lavere offentligt forbrug giver mindre indenlandsk efterspørgsel, hvilket mindsker lønninger og øger eksporten. De lavere lønninger betyder, at der substitueres væk fra materialer og kapital, hvilket sænker kapitalintensiteten. Den lavere kapitalintensitet betyder, at der produceres mindre. Den lavere lønindkomst betyder også at skattegrundlaget mindskes, hvilket øger behovet for at mindske det offentlige forbrug. Derfor skal det offentlige forbrug sænkes mere end provenutabet inkl. adfærd og tilbageløb, selv når det måles i samme prisenheder.

Tilbageløbet afhænger af skattetyperne. Staten får en del af det umiddelbart tabte provenu hjem gennem øget aktivitet i samfundet. BNP-effekten er beregnet på baggrund af den procentvise ændring 2050 omregnet til 2013-niveauet. Forskellen mellem det mekaniske provenutab og provenutab inkl. adfærd og tilbageløb er størst for indgreb, som øger arbejdsudbuddet f.eks. lavere topskat, og mindst for indgreb, som øger investeringerne f.eks. selskabsskattelettelser. Flere i arbejde og længere arbejdstid giver flere indkomstskatter. Et større kapitalapparat i den private sektor og en generelt højere løn presser de offentlige udgifter til offentlige ansatte og overførselsindkomster, hvilket dominerer effekter af flere

indkomstskatter. Hertil kommer stigende GNI bidrag til EU, samt at noget af virksomhedernes overskud går til udlandet.

BNP-effekten er vist i den 4. søjle. Typisk vil øget BNP skyldes et øget effektivt arbejdsudbud enten ved øget beskæftigelse, arbejdstid eller produktivitet. Sænkes topskatten fås effekten ved, at de folk, der er i arbejde, vil arbejde nogle flere timer. Øges tilgangen af udenlandsk arbejdskraft fås effekten fra disse ekstra hænder. Lavere aktieindkomstbeskatning øger den indenlandske efterspørgsel. Hermed øges lønnen, hvilket giver substitution mod kapital, som igen giver højere kapitalintensitet og produktivitet. En lavere selskabsskat og/eller lavere etableringsomkostninger efter skat betyder, at kapital bliver relativt billigere, hvorfor kapitalintensiteten og produktiviteten stiger. Lavere afgifter betyder, at virksomhederne kan producere billigere, hvilket giver plads til en højere løn for en given eksport, hvilket øger efter skat lønnen og giver substitution imod kapital, hvilket igen øger arbejdsudbuddet og produktiviteten. Det ses, at BNP-effekten er større, når indgrebene finansieres, hvilket skyldes, at vi rykker arbejdskraft fra den offentlige branche og over til de mere kapitalintensive og produktive private brancher.

I søjle 5 er den fuldtidsækvivalente beskæftigelse vist. Dette er den samlede effekt af øget arbejdstid og øget beskæftigelse omregnet til antal beskæftigede med den gennemsnitlige arbejdstid i grundforløbet. I de fleste indgreb øges beskæftigelsen, som følge af stigende arbejdstid, idet lønnen efter skat øges på grund af skattelettelserne. Lavere aktieindkomstbeskatning mindsker dog arbejdsudbuddet, da forbrugerne får en større indkomst ikke knyttet til arbejdsudbuddet, hvilket mindsker kompensationsgraden og arbejdsudbuddet. Det ses, at beskæftigelseseffekten er mindre, når indgrebene skal finansieres, hvilket skyldes, at den lavere offentlige efterspørgsel og behovet for øget eksport får lønningerne til at falde.

Bilag 1. Makroøkonomisk virkning.

Liste over bilagstabeller:

TABEL 8. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 1A	31
TABEL 9. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 1B	31
TABEL 10. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 1C	32
TABEL 10. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 1D	32
TABEL 11. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 2	33
TABEL 12. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 3A	33
TABEL 13. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 3B	34
TABEL 14. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 3C	34
TABEL 15. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 4A	35
TABEL 16. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 4B	35
TABEL 17. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 4C	36
TABEL 18. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 5A	36
TABEL 19. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 5B	37
TABEL 20. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 6	37
TABEL 21. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 7	38
TABEL 22. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF EKSPERIMENT 8	38
TABEL 23. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF ALLE EKSPERIMENTER MED FED	39
TABEL 24. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF ALLE EKSPERIMENTER MED FED UNDTAGEN 5A	39
TABEL 25. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF ALLE EKSPERIMENTER MED FED - FINANSIERET	40
TABEL 26. MAKROØKONOMISK VIRKNING AF ALLE EKSPERIMENTER MED FED UNDTAGEN 5A - FINANSIERET	40

Tabel 8. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 1a

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	--- Procentvis ændring ---			
BNP	1714.5	0.12	0.12	0.12	0.12
Privat forbrug	818.1	0.29	0.30	0.30	0.30
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-1.82	-1.97	-3.64	-4.55
- Eksport	894.0	0.03	0.04	0.05	0.05
- Import	812.7	0.13	0.13	0.13	0.13
Investeringer	350.3	0.18	0.15	0.15	0.14
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.03	0.03	0.03	0.03
- Offentlige sektor	716.7	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06
		---- Absolute ændring ----			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	-0.01	-0.01
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.08	-0.09	-0.13	-0.17
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.02	0.04	0.07	0.11

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 9. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 1b

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	--- Procentvis ændring ---			
BNP	1714.5	0.36	0.37	0.37	0.37
Privat forbrug	818.1	0.88	0.90	0.91	0.90
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-5.57	-6.03	-11.11	-13.90
- Eksport	894.0	0.10	0.12	0.13	0.14
- Import	812.7	0.39	0.39	0.39	0.38
Investeringer	350.3	0.54	0.46	0.45	0.42
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.01	0.01	0.01	0.01
- Private sektorer	1864.5	0.09	0.09	0.10	0.10
- Offentlige sektor	716.7	-0.18	-0.18	-0.19	-0.18
		---- Absolute ændring ----			
Arbejdsløshed, procent	3.8	-0.01	-0.01	-0.02	-0.02
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.24	-0.29	-0.40	-0.52
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.17	-0.17	-0.18	-0.19
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.07	0.11	0.21	0.33

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 10. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 1c

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.60	0.61	0.62	0.61
Privat forbrug	818.1	1.48	1.50	1.53	1.51
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-9.45	-10.24	-18.88	-23.60
- Eksport	894.0	0.16	0.19	0.22	0.22
- Import	812.7	0.65	0.65	0.65	0.64
Investeringer	350.3	0.89	0.77	0.75	0.70
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.02	0.02	0.02	0.02
- Private sektorer	1864.5	0.15	0.16	0.16	0.16
- Offentlige sektor	716.7	-0.30	-0.30	-0.31	-0.30
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	-0.02	-0.02	-0.03	-0.03
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.41	-0.48	-0.67	-0.87
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.29	-0.29	-0.31	-0.32
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.12	0.19	0.36	0.56

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 11. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 1d

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.52	0.53	0.55	0.54
Privat forbrug	818.1	1.22	1.27	1.31	1.31
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-8.69	-8.44	-15.42	-19.83
- Eksport	894.0	0.11	0.19	0.21	0.21
- Import	812.7	0.56	0.56	0.57	0.56
Investeringer	350.3	0.97	0.72	0.66	0.62
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.02	0.02	0.02	0.02
- Private sektorer	1864.5	0.14	0.14	0.15	0.14
- Offentlige sektor	716.7	-0.27	-0.27	-0.28	-0.27
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.33	-0.40	-0.56	-0.74
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.26	-0.27	-0.28	-0.28
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.07	0.13	0.28	0.45

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 12. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 2

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.10	0.11	0.11	0.11
Privat forbrug	818.1	0.11	0.11	0.12	0.11
Offentligt forbrug	464.7	0.01	0.01	0.01	0.01
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.02	0.02	0.02	0.02
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	0.21	0.81	1.95	2.44
- Eksport	894.0	0.10	0.12	0.13	0.13
- Import	812.7	0.09	0.09	0.09	0.09
Investeringer	350.3	0.18	0.14	0.11	0.11
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.06	0.06	0.06	0.06
- Private sektorer	1864.5	0.08	0.10	0.10	0.09
- Offentlige sektor	716.7	-0.01	-0.01	-0.01	-0.01
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	0.00	0.00	0.00	0.00
- Offentlige primære budget overskud	2.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.00	0.00	0.00	0.00

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 13. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 3a

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.03	0.03	0.03	0.03
Privat forbrug	818.1	0.31	0.32	0.33	0.32
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-4.37	-5.01	-9.42	-11.95
- Eksport	894.0	-0.14	-0.14	-0.14	-0.14
- Import	812.7	0.07	0.07	0.07	0.07
Investeringer	350.3	0.10	0.08	0.07	0.06
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	-0.02	-0.02	-0.02	-0.02
- Private sektorer	1864.5	-0.03	-0.03	-0.03	-0.03
- Offentlige sektor	716.7	0.00	0.00	0.00	0.00
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.02	0.02	0.02	0.02
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.18	-0.21	-0.28	-0.35
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.12	-0.12	-0.12	-0.12
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.05	0.09	0.16	0.23

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 14 Makroøkonomisk virkning af eksperiment 3b

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.04	0.04	0.05	0.04
Privat forbrug	818.1	0.42	0.43	0.44	0.43
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-5.85	-6.72	-12.64	-16.04
- Eksport	894.0	-0.19	-0.19	-0.19	-0.18
- Import	812.7	0.10	0.10	0.10	0.09
Investeringer	350.3	0.13	0.10	0.10	0.08
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	-0.03	-0.03	-0.02	-0.02
- Private sektorer	1864.5	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04
- Offentlige sektor	716.7	0.00	0.00	0.00	0.00
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.03	0.03	0.02	0.02
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.24	-0.28	-0.37	-0.48
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.17	-0.16	-0.16	-0.16
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.07	0.12	0.21	0.31

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 15. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 3c

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.06	0.06	0.06	0.05
Privat forbrug	818.1	0.53	0.54	0.55	0.54
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-7.36	-8.44	-15.88	-20.16
- Eksport	894.0	-0.24	-0.24	-0.24	-0.23
- Import	812.7	0.12	0.12	0.12	0.12
Investeringer	350.3	0.16	0.13	0.12	0.11
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	-0.03	-0.03	-0.03	-0.03
- Private sektorer	1864.5	-0.05	-0.05	-0.05	-0.05
- Offentlige sektor	716.7	0.00	0.00	0.00	0.00
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.03	0.03	0.03	0.03
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.30	-0.35	-0.47	-0.60
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.21	-0.21	-0.20	-0.20
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.09	0.15	0.26	0.39

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 16. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 4a

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.08	0.08	0.08	0.08
Privat forbrug	818.1	0.24	0.24	0.23	0.22
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-2.44	-2.37	-4.10	-4.87
- Eksport	894.0	-0.03	-0.01	0.00	0.01
- Import	812.7	0.10	0.10	0.10	0.10
Investeringer	350.3	0.20	0.16	0.16	0.15
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.02	0.02	0.02	0.02
- Offentlige sektor	716.7	-0.05	-0.05	-0.05	-0.05
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.26	-0.31	-0.42	-0.56
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.20	-0.20	-0.21	-0.23
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.05	0.10	0.21	0.34

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 17. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 4b

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.19	0.19	0.19	0.19
Privat forbrug	818.1	0.55	0.54	0.51	0.49
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-5.51	-5.38	-9.33	-11.07
- Eksport	894.0	-0.06	-0.02	0.00	0.02
- Import	812.7	0.22	0.22	0.22	0.21
Investeringer	350.3	0.45	0.35	0.35	0.34
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.04	0.04	0.05	0.05
- Offentlige sektor	716.7	-0.10	-0.10	-0.11	-0.11
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.59	-0.70	-0.96	-1.28
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.47	-0.46	-0.48	-0.51
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.12	0.24	0.48	0.77

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 18. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 4c

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.30	0.31	0.31	0.31
Privat forbrug	818.1	0.91	0.89	0.85	0.81
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-9.21	-8.99	-15.52	-18.36
- Eksport	894.0	-0.11	-0.04	0.00	0.03
- Import	812.7	0.36	0.36	0.36	0.35
Investeringer	350.3	0.74	0.58	0.58	0.56
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.07	0.07	0.08	0.08
- Offentlige sektor	716.7	-0.17	-0.17	-0.17	-0.18
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.98	-1.15	-1.59	-2.12
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.78	-0.77	-0.80	-0.86
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.20	0.38	0.79	1.27

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 19. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 5a

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.61	0.62	0.63	0.64
Privat forbrug	818.1	1.33	1.38	1.44	1.46
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-11.88	-13.01	-25.24	-33.38
- Eksport	894.0	0.19	0.24	0.26	0.27
- Import	812.7	0.80	0.82	0.84	0.85
Investeringer	350.3	1.63	1.48	1.45	1.45
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.19	0.20	0.20	0.20
- Offentlige sektor	716.7	-0.48	-0.47	-0.47	-0.47
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.73	-0.83	-1.06	-1.35
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.50	-0.47	-0.44	-0.44
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.23	0.36	0.63	0.91

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 20. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 5b

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	--- Procentvis ændring ---			
BNP	1714.5	0.01	0.01	0.01	0.00
Privat forbrug	818.1	0.06	0.05	0.04	0.04
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-0.70	-0.69	-1.08	-1.14
- Eksport	894.0	-0.02	-0.02	-0.01	-0.01
- Import	812.7	0.01	0.01	0.01	0.01
Investeringer	350.3	0.01	0.01	0.01	0.00
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.00	0.00	0.00	0.00
- Offentlige sektor	716.7	0.00	0.00	0.00	0.00
		---- Absolute ændring ----			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.14	-0.17	-0.23	-0.30
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.10	-0.11	-0.11	-0.11
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.03	0.06	0.12	0.19

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 21. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 6

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	--- Procentvis ændring ---			
BNP	1714.5	0.08	0.08	0.08	0.08
Privat forbrug	818.1	0.24	0.25	0.26	0.26
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-2.46	-2.72	-5.20	-6.73
- Eksport	894.0	0.00	0.00	0.00	0.01
- Import	812.7	0.12	0.12	0.12	0.12
Investeringer	350.3	0.19	0.16	0.16	0.15
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.03	0.03	0.03	0.03
- Offentlige sektor	716.7	-0.08	-0.08	-0.08	-0.08
		---- Absolute ændring ----			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.13	-0.15	-0.20	-0.25
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.09	-0.09	-0.09	-0.08
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.04	0.06	0.11	0.16

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 22. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 7

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.03	0.03	0.03	0.03
Privat forbrug	818.1	0.20	0.20	0.20	0.20
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-2.18	-2.54	-4.81	-6.20
- Eksport	894.0	-0.01	-0.01	-0.01	-0.01
- Import	812.7	0.10	0.10	0.10	0.10
Investeringer	350.3	0.03	0.03	0.03	0.03
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.01	0.01	0.01	0.01
- Offentlige sektor	716.7	-0.03	-0.03	-0.03	-0.03
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.11	-0.12	-0.16	-0.21
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.07	-0.07	-0.07	-0.07
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.03	0.05	0.09	0.14

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 23. Makroøkonomisk virkning af eksperiment 8

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.08	0.08	0.08	0.08
Privat forbrug	818.1	0.24	0.24	0.25	0.25
Offentligt forbrug	464.7	0.00	0.00	0.00	0.00
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.00	0.00	0.00	0.00
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-2.11	-2.36	-4.52	-5.86
- Eksport	894.0	0.03	0.04	0.04	0.05
- Import	812.7	0.14	0.14	0.15	0.15
Investeringer	350.3	0.16	0.14	0.13	0.13
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Private sektorer	1864.5	0.03	0.03	0.03	0.03
- Offentlige sektor	716.7	-0.08	-0.08	-0.08	-0.08
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.00	0.00	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-0.12	-0.14	-0.18	-0.23
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-0.09	-0.08	-0.08	-0.08
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.03	0.06	0.10	0.15

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 24. Makroøkonomisk virkning af alle eksperimenter med fed

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	1.50	1.53	1.56	1.55
Privat forbrug	818.1	3.97	4.07	4.16	4.15
Offentligt forbrug	464.7	0.01	0.01	0.01	0.01
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.02	0.02	0.02	0.02
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-35.34	-37.40	-69.53	-89.22
- Eksport	894.0	0.13	0.32	0.39	0.42
- Import	812.7	1.95	1.96	1.99	1.98
Investeringer	350.3	3.29	2.77	2.64	2.55
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.05	0.06	0.06	0.06
- Private sektorer	1864.5	0.44	0.46	0.48	0.47
- Offentlige sektor	716.7	-0.92	-0.92	-0.92	-0.92
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.01	0.01	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-1.96	-2.30	-3.08	-3.97
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-1.42	-1.40	-1.38	-1.41
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.55	0.91	1.70	2.56

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 25. Makroøkonomisk virkning af alle eksperimenter med fed undtagen 5a

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	0.96	0.98	1.00	0.99
Privat forbrug	818.1	2.77	2.83	2.87	2.86
Offentligt forbrug	464.7	0.01	0.01	0.01	0.01
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.02	0.02	0.02	0.02
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	0.00	0.00	0.00	0.00
Netto eksport	81.3	-24.68	-25.50	-46.60	-59.15
- Eksport	894.0	-0.02	0.12	0.18	0.20
- Import	812.7	1.24	1.24	1.25	1.23
Investeringer	350.3	1.89	1.48	1.37	1.29
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.05	0.06	0.06	0.06
- Private sektorer	1864.5	0.28	0.29	0.31	0.30
- Offentlige sektor	716.7	-0.51	-0.51	-0.52	-0.51
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.01	0.01	0.00	0.01
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	-1.33	-1.58	-2.15	-2.80
- Offentlige primære budget overskud	2.3	-1.00	-1.00	-1.01	-1.03
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.33	0.59	1.14	1.77

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 26. Makroøkonomisk virkning af alle eksperimenter med fed - finansieret

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	1.61	1.64	1.66	1.66
Privat forbrug	818.1	3.25	3.33	3.38	3.37
Offentligt forbrug	464.7	-5.34	-5.14	-4.91	-5.02
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.02	0.02	0.02	0.02
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	-19.47	-19.18	-19.09	-19.37
Netto eksport	81.3	19.40	27.89	53.73	71.23
- Eksport	894.0	3.01	3.25	3.35	3.38
- Import	812.7	2.17	2.17	2.19	2.20
Investeringer	350.3	3.86	3.09	2.93	2.90
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.05	0.06	0.06	0.06
- Private sektorer	1864.5	2.24	2.24	2.24	2.24
- Offentlige sektor	716.7	-5.37	-5.21	-5.03	-5.13
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.01	0.01	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	0.00	0.00	0.01	0.00
- Offentlige primære budget overskud	2.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.00	0.00	0.00	0.00

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 27. Makroøkonomisk virkning af alle eksperimenter med fed undtagen 5a - finansieret

	2008	2025	2030	2040	2050
	<i>Mia. Dkr</i>	<i>--- Procentvis ændring ---</i>			
BNP	1714.5	1.02	1.05	1.07	1.07
Privat forbrug	818.1	2.25	2.30	2.32	2.29
Offentligt forbrug	464.7	-3.69	-3.61	-3.53	-3.65
- Individuelt offentligt forbrug	331.8	0.02	0.02	0.02	0.02
- Kollektivt offentligt forbrug	133.0	-13.47	-13.51	-13.76	-14.07
Netto eksport	81.3	12.58	20.10	41.78	57.22
- Eksport	894.0	1.94	2.17	2.30	2.35
- Import	812.7	1.39	1.39	1.40	1.39
Investeringer	350.3	2.35	1.72	1.58	1.53
Beskæftigelse, 1000 pers.	2581.3	0.05	0.06	0.06	0.06
- Private sektorer	1864.5	1.52	1.55	1.58	1.59
- Offentlige sektor	716.7	-3.60	-3.54	-3.49	-3.58
		<i>---- Absolute ændring ----</i>			
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.01	0.01	0.00	0.00
Offentlige budget overskud, pct. af BNP	2.5	0.00	0.00	0.01	0.00
- Offentlige primære budget overskud	2.3	0.00	0.00	0.00	0.00
- Offentlige netto rente udgifter	-0.2	0.00	0.00	0.00	0.00

Kilde: Egne beregninger på DREAM